

دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد حجاب برتر Young and middle-aged attitudes about premier Hijab

تاریخ پذیرش: ۸۸/۱۰/۱

تاریخ دریافت: ۸۷/۵/۳

Aghayani Chavoshi A. M.A[✉], Talebiyan D. M.D,
Habibi M. BSc, Dehaghin V. BSc,
Anvari S. S. BSc

اکبر آقایانی چاوشی[✉]، داوود طالبیان^۱،
مهدی حبیبی^۲، وحیده دهاقین^۳، سمیه سادات انوری^۳

Abstract

Introduction: With regard to the admission of Hijab as one of the most important and fundamental principles of Islam for women, and its role in intellectual, political, and social independence, this study was conducted aiming at comparing the attitudes of young and middle aged people toward the superior Hijab.

Method: This study is a cross-sectional survey; statistical population was 823 young and middle aged individuals who referred to the medical centers of one of the medical science universities of Tehran in 2005. The data was collected with the researcher's prepared questionnaire and analyzed using SPSS 15 software, and statistical techniques such as frequency, percentage, mean, standard deviation and chi square.

Results: There is significant difference ($p < 0.01$) between the attitudes of young and middle aged population concerning the necessity of observing the Islamic Hijab by women, the degree of familiarity with the conditions of proper Islamic dressing, the best kind of Islamic dressing for women and restricting role of veil (or Chador) in performing their activities.

Conclusion: Paying more attention to Islamic genuine culture and investment in cultural activities and giving real identity to Muslim women personality in order to understand and accept Islamic values and its proper transfer to the next generation is necessary.

Keywords: Superior Hijab, Youth, Middle Aged

چکیده

مقدمه: با توجه به پذیرش حجاب به عنوان یکی از احکام مهم و اساسی برای بانوان در دین مبین اسلام و نقش آن در استقلال فکری، سیاسی و اجتماعی جامعه، این تحقیق با هدف مقایسه دیدگاه جوانان و میانسالان درباره حجاب برتر صورت گرفت.

روش: این مطالعه از نوع زمینه‌یابی مقطعی است. ۸۲۳ نفر از جوانان و میانسالان مراجعه کننده به مراکز درمانی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۸۴ جامعه آماری مطالعه را تشکیل دادند. ابزار مورد استفاده، پرسش‌نامه محقق ساخته بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 15 و روش‌های آماری فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و آزمون مجذور کای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: تفاوت معنی‌داری ($p < 0.01$) بین دیدگاه جوانان و میانسالان نسبت به ضرورت رعایت حجاب توسط بانوان، میزان آشنایی با شرایط پوشش صحیح اسلامی، بهترین نوع پوشش برای بانوان جامعه و ایجاد محدودیت در فعالیت‌های زنان در صورت استفاده از چادر وجود داشت.

نتیجه‌گیری: توجه بیشتر به فرهنگ اصیل اسلامی و سرمایه گذاری در فعالیت‌های فرهنگی و هویت واقعی بخشیدن به شخصیت زن مسلمان در جهت شناخت و پذیرش ارزش‌های اسلامی و انتقال صحیح آن به نسل آینده لازم و ضروری است.

کلیدواژه‌ها: حجاب برتر، جوانان، میانسالان

✉ "مرکز تحقیقات علوم رفتاری" و "گروه معارف اسلامی"، دانشگاه علوم پزشکی بقیه...^(ع)، تهران، ایران
^۱ گروه اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه...^(ع)، تهران، ایران
^۲ مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه...^(ع)، تهران، ایران
^۳ واحد آموزش و پژوهش، مرکز آموزشی درمانی نجمیه، تهران، ایران
✉ **Corresponding Author:** "Behavioral Sciences Research Center" & "Department of Islamic Education", Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran
Email: ak_chavoshi@yahoo.com

مقدمه

احیا و ترویج ارزش‌های اسلامی شرط لازم برای حاکمیت شریعت مقدس اسلام در نظام جمهوری اسلامی است. دین مبین اسلام، برای زندگی انسان‌ها در بُعد مادی و معنوی دستوراتی جامع و الگوهایی شایسته و برتر ارائه داده است تا در پرتو بهره‌گیری از آنها بتوانند در مسیر سازندگی و تکامل خویش گام برداشته و سعادت دنیا و آخرت را به دست آورند. موضوع پوشش زنان یا به تعبیر مصطلح "حجاب" که در همه جوامع بشری ریشه دارد، از دستورات عمل‌های اصلی دین اسلام است. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: "به زنان با ایمان بگو، دیدگان خود را (از نامحرم) فرو ببندند و دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را جز آنچه نمایان است (مانند دست و صورت) آشکار ن سازند، و باید روسری‌های خود را بر سینه‌های خویش فرواندازند و زینت و آرایش خود را آشکار نکنند". حکم وجوب پوشش بانوان در برابر مردان نامحرم، از احکامی است که مورد اتفاق و اجماع همه علمای اسلام است [۱]. اگر چه نقل قول‌هایی در مورد مقدار پوشش بانوان در برابر مردان نامحرم مطرح شده است، اما وجوب پوشانیدن همه بدن به‌جز چهره و دو دست حکمی است که اکثر فقهای اسلام نسبت به آن اتفاق نظر دارند [۲]. حجاب زنان به چادر منحصر نمی‌شود؛ اما چادر بهترین نوع حجاب و نشانه ملی ما است و هیچ منافاتی با فعالیت‌های زنان مسلمان در مسایل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ندارد (بیانات رهبر انقلاب اسلامی، روزنامه جمهوری اسلامی ایران ۷۰/۱۰/۵). حجاب، برای بانوان پیرو قرآن و عترت دژ استوار است که آنان را از خطر نفوذ فرهنگ بیگانه مصون داشته و اگر دشمن بتواند بر چنین سنگر مهمی فایز آید به بخش عمده اهداف خود دست پیدا کرده است. مطالعاتی که درباره نوع پوشش بانوان از ایران باستان تا قرون اخیر در دست است بیانگر توجه به پوشیدگی زنان و استفاده از لباس‌های بلند و گشاد است [۳، ۴، ۵]. برخی از تحقیقات نشان می‌دهند که رعایت حجاب اسلامی با سن، آگاهی، تحصیلات، درآمد همسر، محل تولد، اصرار همسر و پدر، اعتقادات مذهبی والدین، روابط گرم و صمیمانه والدین با یکدیگر، سطح معلومات مادر و استفاده مادران از چادر رابطه مستقیم و معنی‌دار دارد [۴]. میزان تحصیلات، بیشتر از اعتقادات مذهبی پدر در رعایت حجاب نقش دارد [۵]. همچنین تاثیر و نفوذ مادران در دختران بیشتر است [۶]. در تحقیقی که به منظور بررسی تاثیر مثبت پوشش در حفظ بهداشت روانی جامعه به عمل آمده است، این نتیجه به دست آمده که بی‌توجهی زن نسبت به حجاب و عدم مراعات حد لازم آن در تعاملات اجتماعی، موجب افزایش آستانه ادراکی مرد گردیده و ارزیابی قبلی وی را از جذابیت همسرش تغییر داده و به تشدید اختلافات زناشویی و افزایش طلاق در شرایط یکسان می‌انجامد [۷]. در تحقیقی دیگر که با هدف گرایش به حجاب در

بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران انجام شده است، نتایج به دست آمده حاکی از آن است که با افزایش و تقویت ارزش‌های دینی در افراد، تمایل به حجاب نیز در بین آن‌ها افزایش می‌یابد [۸]. همچنین رعایت حجاب از سوی مادران با رعایت حجاب از سوی دختران همبستگی قوی دارد [۹]. با توجه به نکات ذکر شده، هدف از انجام تحقیق بررسی دیدگاه جوانان و میانسالان درباره حجاب بود.

روش

این مطالعه زمینه‌یابی مقطعی در سال ۱۳۸۴ انجام شد. جامعه مورد مطالعه، جوانان و میانسالان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران بودند. ۸۲۳ نفر به‌عنوان نمونه پژوهش به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده، پرسش‌نامه محقق‌ساخته بود. در این پرسش‌نامه، مشخصات فردی و سؤال‌هایی در مورد دیدگاه افراد نسبت به مراکز نمونه دینی، لزوم رعایت پوشش مناسب در محیط‌های درمانی، تأثیر آرایه چادر به بانوان فاقد چادر، میزان آشنایی با شرایط و ویژگی‌های پوشش صحیح و غیره مطرح شده بود. به‌منظور بررسی اعتبار و روایی، پرسش‌نامه برای ۲۰ نفر از متخصصان روان‌شناسی و علوم حوزوی ارسال شد که پس از دریافت نظرات آنان، پرسش‌نامه نهایی تهیه و تدوین گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS 15 و روش‌های آماری فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و آزمون مجذور کای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

۵۱۱ نفر (۶۲/۱٪) از نمونه‌ها زن و ۲۱۹ نفر (۲۶/۱٪) مجرد بودند. ۳۹۳ نفر (۴۷/۷٪) در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال (جوان) و بقیه (۵۲/۳٪) در گروه سنی ۳۱ تا ۵۹ سال (میانسال) قرار داشتند. تحصیلات ۱۰۳ نفر از نمونه‌ها (۱۲/۶٪) زیردیپلم، ۲۵۳ نفر (۳۰/۷٪) دیپلم، ۸۵ نفر (۱۰/۳٪) کاردانی، ۲۷۳ نفر (۳۳/۳٪) کارشناسی، ۷۰ نفر (۸/۴٪) کارشناسی ارشد یا پزشکی عمومی و ۳۹ نفر (۴/۷٪) دکترای تخصصی بود. ۶۷۹ نفر (۸۲/۶٪) از نمونه‌ها ساکن تهران، ۷۰ نفر (۸/۴٪) ساکن کرج و ۷۴ نفر (۹٪) ساکن سایر شهرستان‌ها بودند.

نتایج به‌دست‌آمده از مقایسه دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد ضرورت رعایت حجاب توسط بانوان، تبلیغ ارزش‌های دینی با استفاده از چادر، میزان آشنایی با پوشش صحیح اسلامی و ایجاد محدودیت در فعالیت‌های زنان در صورت استفاده از چادر، در جدول ۱ آمده است. از نظر ضرورت رعایت حجاب توسط بانوان، میزان آشنایی با پوشش صحیح اسلامی و ایجاد محدودیت در

داشت؛ اما از نظر تبلیغ ارزش‌های دینی با استفاده از چادر بین آنها تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

فعالیت‌های زنان در صورت استفاده از چادر، تفاوت معنی‌داری ($p < 0.05$) بین دیدگاه جوانان و میانسالان وجود

جدول ۱) مقایسه دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد حجاب

شاخص ← گزینه ↓	ضرورت رعایت حجاب توسط بانوان در جامعه		تبلیغ ارزش‌های دینی با استفاده از چادر		میزان آشنایی با پوشش صحیح اسلامی		ایجاد محدودیت در فعالیت‌های زنان	
	میانسالان	جوانان	میانسالان	جوانان	میانسالان	جوانان	میانسالان	جوانان
زیاد	۱۷۵	۵۴/۲	۲۸۹	۶۳/۷	۹۸	۳۰/۱	۱۳۰	۳۰
تاحدودی	۱۰۹	۲۳/۷	۱۳۷	۳۰/۲	۸۶	۲۶/۴	۱۴۲	۳۳/۸
کم	۳۹	۲۸	۲۸	۶/۲	۱۴۲	۴۲/۶	۱۶۱	۳۷/۲
جمع	۳۲۳	۴۵۴	۴۵۴	۱۰۰	۱۰۰	۴۳۳	۱۰۰	۳۲۴
χ^2	۱۱/۲۳۵		۴/۴۴۱		۱/۱۷۲		۱۱/۵۹۸	
درجه آزادی	۲		۲		۲		۳	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۴		۰/۱۰۹		۰/۰۲۸		۰/۰۰۹	

نتایج به‌دست‌آمده از مقایسه دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد بهترین نوع پوشش برای بانوان جامعه، بیانگر تفاوت معنی‌دار ($p < 0.05$) بین آنها بود (جدول ۲).

نتایج حاصل از مقایسه دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد تأثیر آرایه چادر به زنان فاقد چادر در هنگام ورود نشان‌دهنده عدم وجود تفاوت معنی‌دار بود (جدول ۳).

جدول ۲) دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد بهترین نوع پوشش

گروه ← شاخص ↓	جوانان		میانسالان		جمع	
	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	جمع	جمع
چادر	۹۱	۲۹/۵	۱۶۴	۴۲	۲۵۵	۳۶/۵
مانتو	۲۵	۸/۲	۱۵	۳/۷	۴۰	۵/۷
پوششی که موجب جلب توجه نشود	۱۵۹	۵۱/۶	۱۸۲	۴۶/۸	۳۴۱	۴۸/۸
با تعیین نوع خاصی از پوشش مخالفم	۳۳	۱۰/۷	۳۰	۷/۵	۶۳	۹
جمع	۳۰۸	۱۰۰	۳۹۱	۱۰۰	۶۹۹	۱۰۰
χ^2	۱۵/۴۵					
درجه آزادی	۳					
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱۴					

جدول ۳) دیدگاه جوانان و میانسالان در مورد تأثیر دادن چادر

گروه ← شاخص ↓	جوانان		میانسالان		جمع	
	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	جمع	جمع
موجب رعایت پوشش اسلامی توسط فرد در آینده خواهد شد	۸۶	۱۵/۶	۳۸	۱۳/۸	۷۱	۱۴/۶
موجب توجه به اهمیت نقش حجاب برتر خواهد شد	۹۲	۴۰/۷	۱۰۵	۲۸/۲	۱۹۱	۳۹/۳
موجب بدبینی به حجاب و باورهای دینی خواهد شد	۲۱۱	۴۳/۷	۱۳۲	۴۸	۲۲۴	۴۶/۱
جمع	۱۰۰	۲۷۵	۱۰۰	۴۸۶	۱۰۰	
χ^2	۰/۹۷					
درجه آزادی	۲					
سطح معنی‌داری	۰/۶۱۴					

بحث
در این مطالعه، افراد به دو گروه تقسیم شده بودند. گروه اول، شامل کسانی بودند که بیشتر آنان بعد از انقلاب اسلامی به دنیا آمده و دوره نوجوانی و جوانی را سپری می‌کردند و گروه دوم قبل از انقلاب متولد شده بودند و دوره میانسالی را سپری می‌کردند. وجود تفاوت معنی‌دار بین دو گروه، بیانگر وجود دو نگرش کاملاً متفاوت بین آنها بود که این تفاوت از یک سو متأثر از شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی حاکم بر جامعه و از سوی دیگر متأثر از خانواده بود. در پاسخ به یکی از پرسش‌ها، بهترین نوع پوشش از نظر جوانان، مانتو و از نظر میانسالان، چادر معرفی شد. با اندکی تامل معلوم می‌شود، اکثریت قریب به اتفاق میانسالان که چادر را بهترین پوشش معرفی نمودند، جوانان بدو پیروزی انقلاب اسلامی بودند که همواره چادر را برای بانوان اسلامی و انقلابی به‌عنوان حجاب برتر برگزیدند؛ اکنون پس از گذشت نزدیک به سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی، همچنان بر این عقیده پافشاری می‌کنند که پوشش کامل برای زن مسلمان و انقلابی در تعاملات اجتماعی، همان چادر است. اما اگر پاسخ جوانان را در نظر بگیریم که مانتو را بهترین پوشش می‌دانند و مراد از مانتو، مانتوی گشاد و بلند باشد که تمام بدن را بپوشاند (که بعید به نظر می‌رسد منظور این نوع مانتو باشد)، خیلی جای

نتوانسته‌اند رسالت خود را به انجام برسانند. در پاسخ به این سؤال که "آیا چادر در فعالیتهای زنان محدودیت ایجاد می‌کند یا خیر؟" تفاوت معنی‌داری بین پاسخ جوانان و میانسالان وجود دارد.

جوانان تا حدودی چادر را در فعالیتهای زنان محدودیت می‌دانستند، ولی میانسالان در حد کم آن را محدودیت تلقی می‌کردند و برخی از افراد در هر دو گروه بر این باور بودند که استفاده از چادر در حد خیلی کم روی فعالیتهای آنها اثر می‌گذارد. درباره نتایج به دست آمده از پاسخ‌های مذکور، توجه به این توضیح لازم و ضروری است که اگر اعتقاد بر این باشد که پوشش چادر مانع از فعالیتهای اجتماعی زنان می‌شود و یا برای آنان محدودیت ایجاد می‌کند. چنین نگرشی نادرست و در تضاد با ارزش‌های دینی است. زیرا فعالیتهای گسترده زنان مسلمان در حوزه‌های آموزشی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در نظام جمهوری اسلامی با پوشش چادر خلاف چنین دیدگاهی را ثابت می‌کند. حضور بانوان مسلمان، در پُست‌های معاون و مشاور رئیس‌جمهور، نمایندگی مجلس، استاد دانشگاه و غیره از نمونه‌های بارز آن است. بنابراین زنان مسلمان می‌توانند با پوشش چادر به راحتی در جامعه حضور یابند و بسیاری از فعالیتهای اجتماعی را بر عهده گیرند، چنان که رهبر انقلاب اسلامی هم بر این مطلب تأکید فرموده است که "چادر، هیچ منافاتی با فعالیتهای زنان مسلمان در مسایل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ندارد".

اما اگر گفته شود، برخی از مشاغل خاص مانند فعالیت زنان متخصص در اتاق عمل، آزمایشگاه و نظایر آن وجود دارند که در نظام اسلامی باید پوشش متناسب با آن مشاغل طراحی و ارائه شود، حرف صحیحی است که باید به آن جامه عمل پوشاند.

در پاسخ به سؤال "بهترین نوع پوشش برای بانوان" بین گروه جوانان و میانسالان تفاوت معنی‌دار وجود دارد. اما اکثر افراد خصوصاً جوانان، به پوششی که موجب جلب توجه نشود اشاره کرده‌اند. این نتیجه اگر با دقت تحلیل شود، ما را به دیدگاه مشترکی در بین دو گروه هدایت می‌کند که آن دیدگاه مورد تأیید اسلام است. زیرا معنی عبارت "پوششی که موجب جلب توجه نشود" در نزد همه مردم واضح و آشکار است و تنها به یک صورت تفسیر می‌شود. اگر لباس کوتاه باشد که بدن را نپوشاند یا تنگ باشد که برجستگی‌های بدن را نمایان سازد، طبعاً برای جنس مخالف تحریک کننده بوده و از مصادیق پوششی است که موجب جلب توجه می‌شود.

از نظر اسلام، استفاده از لباسی که فرد را در جامعه انگشت نما کند و موجب توجه دیگران به او شود، جایز نیست و پوشیدن این نوع لباس‌ها تحت عنوان لباس شهرت از نظر شرعی منع شده است؛ چنان که امام صادق (ع) فرموده است "به یقین خداوند، شهرت در لباس را مبعوض می‌دارد" [۱۰].

نگرانی نیست؛ زیرا چنین حجابی از نظر شرعی قابل قبول است. ولی اگر مراد از مانتو، مانتوی تنگ، کوتاه و غیره باشد که در جامعه مورد استفاده بسیاری از زنان و دختران قرار می‌گیرد، نتیجه‌ای تاسف‌بار و نگران‌کننده به دست آمده است؛ زیرا چنین نتیجه‌ای حاکی از قصور و ناتوانی والدین در انتقال ارزش‌های دینی به فرزندان و فقدان برنامه‌های آموزشی - فرهنگی صحیح و کافی در نظام جمهوری اسلامی است. اگر چه برخی از افراد هر دو گروه، ضرورت رعایت حجاب در جامعه را در حد زیاد می‌دانستند، ولی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه وجود داشت. به گونه‌ای که جوانان این ضرورت را در حد کم و میانسالان در حد زیاد می‌دانستند. این نتیجه نیز نشان‌دهنده آن است که از یک طرف مسئولان فرهنگی جامعه و از طرف دیگر خانواده‌ها، نتوانستند با آموزش‌های موثر، پایبندی به حجاب را به‌عنوان یکی از ارزش‌های مهم دینی در جامعه نهادینه نمایند. در رابطه با این سؤال که آیا استفاده از چادر، موجب تبلیغ ارزش‌های دینی می‌شود؟ پاسخ هر دو گروه منفی و در حد کم بود و در این زمینه تفاوت معنی‌داری بین گروه جوانان و میانسالان وجود نداشت. شاید چنین برداشتی را به‌وجود آورده است که به صرف استفاده از چادر و یا دادن چادر به افراد فاقد چادر، کار ارزشی صورت نخواهد گرفت. در پاسخ به چنین برداشتی، باید یادآور شویم که مراعات دستورات دینی در جامعه اسلامی (استفاده از حجاب برتر، یعنی چادر از مصادیق بارز آن است)، کاری ارزشی محسوب می‌شود که تأثیر مثبت آن در جلوگیری از فساد اخلاقی جامعه نیاز به توضیح ندارد. بنابراین دادن پاسخ منفی به سؤال مذکور، متوجه آن بخش از سؤال است که "آیا دادن چادری که توسط مراجعه کنندگان مختلف استفاده می‌شود، پس از شست‌وشو، اتوکشی و بسته‌بندی به افرادی که فاقد چادر هستند هنگام ورود به مراکز درمانی موجب تبلیغ ارزش‌های دینی می‌شود یا خیر؟"

علت پاسخ منفی به این سؤال نیز واضح است. زیرا این نوع پوشش، اجباری تلقی می‌شود و مورد انتخاب فرد نیست و انسان طبعاً دوست دارد آنچه را که انتخاب کرده و متعلق به خود می‌داند مورد استفاده قرار دهد. بنابراین، راه کار اساسی برای گسترش ارزش‌های دینی در جامعه، آموزش دادن معارف اسلامی با شیوه‌های صحیح و جذاب است که در پرتو آن باور و اعتقاد قلبی و التزام عملی برای افراد فراهم آید.

در پاسخ به این سؤال که "میزان آشنایی شما با پوشش اسلامی چقدر است؟" میزان آشنایی جوانان با پوشش اسلامی کم و میانسالان زیاد بود. آشنایی اندک جوانان با مبانی و فلسفه حجاب اسلامی، حدود و کیفیت آن، بدون تردید نشانگر ضعف برنامه‌ریزان برنامه‌های آموزشی - فرهنگی نظام اسلامی است که با در اختیار داشتن ابزارهای مهمی همچون صدا و سیما، مطبوعات و بسترهایی نظیر آموزش و پرورش، دانشگاه و غیره

- Institute of Business Studies and Research Publication; 1995. [Persian]
- 5- Hesamoddin H. Europeans and Iranians dress. Tehran: Ghoms Publication; 1993. [Persian]
- 6- Sociology Group. Evaluation of Hijab among housewives in Tehran. Tehran: Allame Tabatabaei University; 1989. [Persian]
- 7- Manteghi M. Effect of attractions on the eve of women's perception of men. Tehran: Jahad Publication; 2001. [Persian]
- 8- Kermanshahiyani O. Tendency to withdraw the veil, and among students of Tehran university and its sociological causes [dissertation]. Tehran: Tabatabaei University; 2000. [Persian]
- 9- Enayat H, Alipoor F, Bibikebadi F. The effect of social factors on female high school students in Shiraz. Shiraz: Commission on Women's Affairs of Fars Publication; 2003. [Persian]
- 10- Horre-Ameli M. Vasaeloshia. Tehran: Maktabol Islamiyeh Publication; 2004. [Persian]

نتیجه گیری

پوششی برای بانوان مناسب است که موجب جلب توجه نشود و تمام بدن و برجستگی‌های آن را کاملاً بپوشاند و این مصداق همان حجاب اسلامی یعنی چادر (حجاب برتر) یا مانتوی بلند و گشاد است.

منابع

- 1- Kalantari AA. Jurisprudence, and women cover. Qom: Islamic Development Publication; 2004. [Persian]
- 2- Haddad Adel G. Culture nudity and nudity cultural. Tehran: Soroush Publication; 1995. [Persian]
- 3- Chitsaz MR. Clothing history of Islam to the Mongol invasion from the beginning. Tehran: Samt Publication; 1995. [Persian]
- 4-Akbari B. Islam and clothing consumption. Tehran: